

**BØRNE- OG
UNDERVISNINGS-
MINISTERIET**

Departementet
Juridisk Kontor

Frederiksholms Kanal 21
1220 København K
Tlf. nr.: +45 33 92 50 00
E-mail: uvm@uvm.dk
www.uvm.dk
CVR-nr.: 20453044

Høringsnotat om forslag til lov om ændring af lov om velfærdsaftaler på dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet og lov om ændring af dagtilbudsloven
(Forlængelse af forsøgsperioden for velfærdsaftalekommunerne på dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet)

Indholdsfortegnelse

1. Høringen
 - 1.1. Høringsperiode
 - 1.2. Hørte myndigheder, organisationer m.v.
2. Høringssvarene
 - 2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

6. november 2023
Sagsnr.: 23/21009

1. Høringen

1.1. Høringsperiode

Et udkast til forslag til lov om ændring af lov om velfærdsaftaler på dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet og lov om ændring af dagtilbudsloven (Forlængelse af forsøgsperioden for velfærdsaftalekommunerne på dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet) har i perioden fra den 2. oktober til den 31. oktober 2023 været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 2. oktober 2023 endvidere sendt til Børne- og Undervisningsudvalget til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 2. oktober 2023.

1.2. Hørte myndigheder, organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder, organisationer m.v.

Ud for hver høringsspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget høringssvar, og om høringssparten i givet fald havde bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Høringspart	Hørings- svar mod- taget	Bemærk- ninger	Ingen be- mærk- ninger
3F – Den Offentlige Gruppe			
Advokatsamfundet			
Akademikerne			
Ankestyrelsen	X		X
Autismeforeningen			
Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL)	X	X	
Børne- og Ungdomspædagogernes Landsforbund (BUPL) – Lederforening			
Børnenes Bureau			
Børne- og Kulturchefforeningen	X	X	
Børnerådet			
Børnesagens Fællesråd			
Børns Vilkår			
Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU)	X		X
CEPOS			
Ceva			
Daginstitutionernes Lands-Organisation (DLO)			
Danmarks Idrætsforbund			
Danmarks Lærerforening	X	X	
Danmarks Private Skoler – grundskoler & gymnasier	X		X
Danmarks Vejlederforening			
Dansk Arbejdsgiverforening			
Dansk Blindesamfund			
Dansk Center for Undervisningsmiljø			
Dansk Erhverv			
Dansk Folkeoplysnings Samråd			

Dansk Handicap Forbund			
Dansk Industri			
DM – Dansk Magisterforening			
Dansk Metal			
Dansk Oplysnings Forbund			
Dansk Psykolog Forening			
Dansk Skoleforening for Sydslesvig			
Dansk Skoleidræt			
Dansk Socialrådgiverforening			
Dansk Ungdoms Fællesråd			
Danske Advokater			
Danske Dagbehandlingstilbuds Netværk			
Danske Døves Landsforbund			
Danske Erhvervsakademier			
Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Bestyrelserne	X		X
Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier – Lederne	X		X
Danske Gymnasieelevers Sammenslutning			
Danske Gymnasier			
Danske Gymnastik- og Idrætsforeninger			
Danske Handicaporganisationer			
Danske HF & VUC			
Danske HF og VUC – Bestyrelserne			
Danske Landbrugsskoler			
Danske Musik- og Kulturskoler	X		X
Danske Professionshøjskoler			
Danske Skoleelever	X	X	

Danske SOSU-skoler	X	X	
Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne	X	X	
Danske Underviserorganisationers Samråd			
Danske Universiteter			
Dataetisk Råd			
Datatilsynet			
De Anbragtes Vilkår			
De Danske Sprogcentre			
DEA			
Den uvildige konsulentordning på handicapområdet (DUKH)			
Det Centrale Handicapråd			
Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig			
DJØF			
Efterskoleforeningen			
Engineer the Future			
Erhvervsskolernes Elevorganisation			
Erhvervsskolelederne			
Erhvervsstyrelsens Områder for Bedre Regulering (OBR)			
Esbjerg Kommune	X	X	
EVA – Danmarks Evalueringsinstitut			
Fagbevægelsens Hovedorganisation			
Fagligt Fælles Forbund			
FGU Danmark			
Folkehøjskolernes Forening i Danmark			
Folkeligt Oplysnings Forbund			
Fora			
Fag og Arbejde			
Foreningen af Døgn og Dagtilbud for udsatte børn og unge (FADD)			
Foreningen af katolske skoler i Danmark			

Foreningen af Kristne Friskoler			
Foreningen af Ledere ved Danskuddannelser			
Foreningen af Social-, Sundheds- og Arbejds-markedschefer i Danmark			
Foreningen for Forældre til Elever i Fri- og Privatskoler			
Foreningen Frie Fagskoler			
Foreningen til gavn for børn og unge (fobu)			
Foreningsfællesskabet Ligeværd			
Forhandlingsfællesskabet	X		X
Forældrenes Landsorganisation (FOLA)			
Frie Skolers Lærerforening			
Friskolerne	X		X
FSR – danske revisorer			
Gymnasiernes Bestyrelsesforening			
Gymnasieskolernes Lærerforening			
Helsingør Kommune	X	X	
HK/Kommunal			
HK/Stat			
Holbæk Kommune			
HvorErDerEnVoksen			
Institut for Menneskerettigheder			
Justitia			
KL			
Klagenævnet for Specialundervisning	X		X
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen			
Kommunaldirektørforeningen			
Kraka			

Landdistrikternes Fællesråd			
Landselevbestyrelsen for det pædagogiske område			
Landselevbestyrelsen for social- og sundhedsområdet			
Landsforeningen af 10. Klaseskoler i Danmark			
Landsforeningen af Ungdomsskoleledere			
Landsforeningen for Socialpædagoger			
Landsforeningen Livsværk			
Landsorganisationen Danske Daginstitutioner (LDD)			
Landsorganisationen for sociale tilbud (LOS)			
Landssammenslutningen af Handelsskoleelever			
Landssammenslutningen af Foreninger for Selvstændige Børnepassere			
Landssamråd for PPR-chefer			
Lederne			
Ledersamrådet			
Lilleskolerne			
LOF			
Lærernes Centralorganisation			
Lær for Livet			
Manderådets Udvalg for Familieret			
Modstrøm – Foreningen for FGU-elever og unge omkring FGU			
Netværket for kostafdelinger			
OpenDenmark			
Ordblindeforeningen			

Plejefamiliernes Landsforening			
Rebild Kommune			
Red Barnet			
Rektorkollegiet for de Maritime Uddannelser			
Rigsrevisionen			
Rådet for Børns Læring			
Rådet for de Grundlæggende Erhvervsrettede Uddannelser (REU)			
Rådet for Socialt Udsatte			
Rådet for Voksen og Efteruddannelse (VEU-rådet)			
Sammenslutningen af Steinerskoler i Danmark			
Sammenslutningen af Unge Med Handicap			
Samrådet af Specialskoleledere			
Selveje Danmark			
Selvejende og private institutioners forening (Spifo)			
Skole og Forældre	X		X
Skolelederforeningen	X	X	
Socialpædagogernes Landsforbund			
STU-foreningen			
TABUKA			
Landsforeningen for nuværende og tidligere anbragte			
TAT (Foreningen af tekniske og administrative tjenestemænd)			
Tekniq			
Udbetaling Danmark			
Uddannelsesforbundet			
Uddannelseslederne			
Uddannelsesrådet for de maritime uddannelser			
Udviklingshæmmedes Landsforbund (ULF)			

Ungdomsringsen			
Ungdomsskoleforeningen			
Ungdomsuddannelsernes Vejlederforening			
VUC Bestyrelsesforeningen			
Ældre Sagen			

2. Høringssvarene

Nedenfor gengives de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar om udkastet til lovforslag.

Børne- og Undervisningsministeriets bemærkninger til høringssvarene er skrevet med kursiv.

2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Den offentlige høring viser, at der generelt er opbakning til lovforslaget.

Danske SOSU-skoler og Danske SOSU-skoler – Bestyrelserne finder det hensigtsmæssigt at forlænge forsøgsperioden mhp. at tilvejebringe et bedre grundlag for evaluering af de iværksatte aktiviteter.

Børne- og Kulturchefforeningen bemærker, at forsøgene skal fortsætte, og at det nye udspil ligger i forlængelse af indholdet i frihedsforsøget.

Helsingør Kommune har ikke haft konkrete bemærkninger til lovforslaget, men bemærker, at kommunen værdsætter muligheden for en forlængelse af velfærdsaftalen frem til 31. juli 2025 og forventer, at denne forlængelse sker med henblik på overgang til en mere generel frisættelse af velfærdsområderne. Helsingør Kommune bemærker videre, at kommunen ser frem til at fortsætte samarbejdet om velfærdsaftalen.

Esbjerg Kommune bemærker, at frihedsforsøget har betydet en unik mulighed for at udvikle folkeskolerne i kommunen, og at alle fra politikere til de enkelte medarbejdere har taget friheden på sig som en forpligtelse til at udvikle skolen. I det tredje skoleår i forsøget konstaterer kommunen, at frihedsforsøget har medført en positiv udvikling for kommunen og skolerne på flere fronter. På skolerne har frihedsmu-

lighederne givet en unik mulighed for at lave lokal skoleudvikling. Både skolebestyrelser, skoleledelse og personale har været optaget af, hvordan de kan udvikle skolen. Det har betydet mange små og store tiltag, der har forandret skoledagen, fag og undervisningen. Det betyder lokale løsninger på skolens udfordringer og opgaver med afsæt i de kompetencer og muligheder, der er til stede på den enkelte skole.

Esbjerg Kommune anfører, at velfærdsaftalerne kommunalt har været startskuddet til en mere samskabende styring og ledelse i hele kommunens ledelseskæde på skoleområdet, og at kommunen har oplevet dette som afgørende for at forløse det frisættende potentiale. Kommunen bemærker videre, at velfærdsaftalerne ikke betyder frihed fra kommunal styring og ledelse, men har rykket ved både mindset og kultur. Der er sket en generel bevægelse fra styring til ledelse i alle led i takt med, at fokus ændres fra regler, kontrol og registrering til fokus på tillid til fagligheden og den professionelle dømmekraft.

Esbjerg Kommune bifalder på den baggrund en forlængelse af forsøgsperioden for velfærdsaftalerne.

Skolelederforeningen bakker op om lovforslaget om forlængelse af velfærdsaftaler, da foreningen grundlæggende tror på, at en øget frisættelse af folkeskolen vil give et større handlerum til skoleledelsen og medarbejderne i forhold til at udvikle skolens kvalitet til gavn for eleverne og forældre, hvilket også er beskrevet som lovens formål.

Skolelederforeningen bemærker, at det vil være naturligt at forlænge velfærdsaftalerne, da de foreløbige erfaringer indikerer, at der er potentiale for øget kvalitet for eleverne og for at øge elevernes trivsel generelt, ligesom der for lærerne og det pædagogiske personale er et potentiale for øget trivsel og motivation.

Skolelederforeningen bemærker videre, at såfremt lovforslaget ikke bliver vedtaget, og loven således ophæves den 30. september 2024, vil det ske, mens et skoleår er i gang til gene for den forudgående planlægning af skoleåret og de initiativer og indsatser, der er igangsat til gavn for skolens elever og forældre. Ophævelsesdatoen den 31. juli 2025, jf. lovforslaget, vil være sammenfaldende med udløbet af et skoleår, hvilket vil være mere hensigtsmæssigt.

Skolelederforeningen ønsker i øvrigt, at de gode erfaringer og potentialer hurtigt skal gøres mulige at bringe i spil for resten af landets folkeskoler via en politisk beslutning.

Danmarks Lærerforening finder overordnet, at det giver god mening af forlænge de to kommuners muligheder for at forsætte deres frihedsforsøg på skoleområdet, indtil elementerne i regeringens folkeskoleudspil er vedtaget. Foreningen ønsker herudover at gøre særligt opmærksom på, at det er nødvendigt for skolerne i de to kommuner at få den nødvendige afklaring af, hvilke lovgivningsmæssige rammer de skal arbejde videre under, og at dette bør ske i god tid inden skoleåret 2025/26's planlægning går i gang.

Danmarks Lærerforening anfører endvidere, at det bør afklares, om det vil være muligt at arbejde videre med enkelte elementer af forsøgene, f.eks. med brug af § 55 om forsøgsvirksomhed i folkeskolen. Foreningen finder herudover, for så vidt angår tidsplanen, at det er uhensigtsmæssigt, at det ikke er muligt at inddrage resultaterne fra slutevalueringen af velfærdsaftaleforsøget, som foreligger ultimo 2024, i de kommende drøftelser af folkeskoleudspillet. Udspillet ventes at blive drøftet før den endelige evaluering foreligger, hvorefter det bliver svært at tage udgangspunkt i erfaringerne, som kommunerne har fået ved at være med i forsøget, i forbindelse med den politiske beslutning om det videre arbejde med en frisættelse af den offentlige sektor.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker, at lovforslaget forventes fremsat i december 2023 og vedtaget i løbet af foråret 2024, således at kommunerne, som er omfattet af lovforslaget, kan foretage den nødvendige planlægning inden det nye skoleårs begyndelse.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker for så vidt angår Danmarks Lærerforenings bemærkning om inddragelse af slutevalueringen af velfærdsforsøget i de kommende drøftelser af regeringens folkeskoleudspil "Forberedt på fremtiden II, at det er korrekt, at slutevalueringens resultater ikke vil kunne indgå i drøftelserne. Det skal dog bemærkes, at flere af initiativerne om øget frihed til folkeskolerne trækker på erfaringerne fra velfærdsaftalerne i Esbjerg og Holbæk, der er modtaget løbende og via midtvejs evalueringen. Hvis slutevalueringen måtte give anledning til det, er der ikke noget til hinder for, at regeringen til den tid fremlægger forslag til yderligere frihedsgrader.

Danske Skoleelever finder det overordnet vigtigt, at man i forbindelse med implementeringen og udførelsen af forsøget med de friere rammer for kommunernes tilrettelæggelse af folkeskolen sikrer at inddrage relevante parter på området. Dette gør sig gældende lokalt, hvor det er vigtigt, at elever, lærer, ledere mv. inddrages af kommunerne i forbindelse med, at man beslutter, hvilke tiltag man afprøver på de forskellige folkeskoler. Det skal sikre den nødvendige lokale inddragelse, så alle brugere og praktikere i og omkring folkeskolen kan give deres besyv med på, hvordan man lokalt indretter skolen under de friere betingelser.

Danske Skoleelever anfører videre, at det er af afgørende betydning, at udmøntningen af velfærdsaftalerne og de friere rammer ikke sker på bekostning af elevernes rettigheder, som i dag er fastsat ved lov. Her kan særligt nævnes, at bestemmelserne om elevråd, undervisningsmiljø og trivselsmålinger er grundlæggende rettigheder for eleverne og aldrig bør fraviges i forbindelse med forsøget. Det gør sig stadig gældende i en forlængelse af velfærdsaftalerne.

Danske Skoleelever bakker op om en forlængelse af velfærdsaftalerne, men fastholder, at det er vigtigt, at der er transparens i beslutningerne internt i kommunerne omkring udmøntningen af lov om velfærdsaftaler på dagtilbudsområdet samt folkeskoleområdet, idet det sikrer, at nationale såvel som lokale interessenter i og omkring skolen kan få indsigt i, hvordan skoledagen kommer til at ændre sig. Danske Skoleelever vurderer samtidig, at det er vigtigt for eleverne i de berørte kommuner at modtage nogenlunde samme undervisning og kunne sammenligne deres folkeskole med elever i andre kommuner, der ikke er omfattet af forsøget. Danske Skoleelever ser det endvidere som nødvendigt, at der sikres en overførbarhed af de positive oplevelser, eleverne oplever på frisatte folkeskole, til folkeskoler i andre kommuner.

Danske Skoleelever stiller sig fortsat grundlæggende uforstående over for, at elevrådsbekendtgørelsen kan fraviges og bemærker i den forbindelse, at det at fratage eleverne fundamentale rettigheder som adgang til lokaler og en konstruktiv samtale med skolelederen om midler, næppe styrker brugerinddragelsen og det lokale engagement i skolen. Danske Skoleelever ser det som afgørende, at elevernes rettigheder fastholdes, selv når der gives frihed, og anfører, at ønsket om afbureaukratisering og frihed ikke bør muliggøre en mindre grad af elevinddragelse i bestemte kommuner.

Danske Skoleelever ser positivt på, at der er blevet foretaget løbende evalueringer, der indikerer, at der er et potentiale for øget kvalitet for eleverne og for at øge elevernes trivsel generelt. Danske Skoleelever understreger dog, at det er centralt at medtage et elevtilfredshedsperspektiv og modtage evalueringer fra selve eleverne, når velfærdsaftaleforsøget evalueres løbende.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker for så vidt angår Danske Skoleelevers bemærkning om, at muligheden for at fratage eleverne rettigheder ikke styrker brugerinddragelsen eller det lokale engagement i skolen, at lovforslaget ikke har til hensigt at ændre på indholdet af den gældende lov. Det betyder, at de regler, der i dag ikke kan fraviges – de såkaldte hegnspæle, som typisk har karakter af rettighedsbaserede regler – heller ikke vil kunne fraviges fremover. Det bemærkes i den forbindelse, at hverken den gældende velfærdsaftalelov eller nærværende lovforslag giver mulighed for at fravige reglerne om, at elever i folkeskolen har ret til at danne elevråd, og at elever på skoler med afdelingsstruktur har ret til at danne afdelingselevråd. Endelig skal det bemærkes, at det er op til den enkelte kommune lokalt at vurdere, hvilke regler der kan fraviges.

BUPL er overordnet enig i en forlængelse af de igangværende forsøg, dog med to meget store forbehold. 1) Forsøgskommunerne på dagtilbudsområdet bør ikke frisættes fra lovkrav om minimumsnormeringer. 2) Forsøgskommunerne på skoleområdet bør sikre compensation af fritidsinstitutionerne ved omlægning af skoledagen.

BUPL bemærker for så vidt angår minimumsnormeringer, at der i lovudkastet lægges op til en lovændring i dagtilbudsloven, så forsøgskommunerne ikke skal leve op til lovkravet om minimumsnormeringer. **BUPL** anfører hertil, at dette strider imod hensigten med forsøgene, som handler om at udvikle velfærden på områderne og skabe større handlerum for medarbejderne og lederne for at øge kvaliteten og nærværet i velfærden til gavn for borgeren. En fritagelse fra lov om minimumsnormeringer risikerer at virke mod hensigten, da frisættelsen fungerer bedst, når der er sikkerhed om ressourcerne.

BUPL anerkender ikke, at lov om minimumsnormeringer rummer krav til kommuner eller institutioner, som står i ve-

jen for hensigten med forsøgene. Tværtimod. BUPL bemærker hertil, at lov om minimumsnormeringer er en rettighed, der er indført for børnene, og det bør ikke omgås af forsøg, og at der i årtier har været forsøg med ikke at have minimumsnormeringer.

BUPL bemærker videre, at de foreløbige erfaringer med frisættelsen af dagtilbud viser, at det stort set udelukkende er kommunale dokumentationskrav mv., der i praksis har stået i vejen for de ønskede ændringer og aktiviteter og således ikke statslig regulering etc. Vigtigheden af de statslige velfærdsforsøg har dermed snarere ligget i signalet om frisættelse og mindre bureaukrati og administrative krav. En positiv effekt af frisættelsen har derfor været en dialog om og mindskning af kommunale dokumentationskrav, som ikke ville være sket uden velfærdsforsøget.

Børne- og Undervisningsministeriet bemærker for så vidt angår BUPL's bemærkning om, at det ikke bør være muligt at fravige kravene om minimumsnormeringer, at formålet med velfærdsaftalerne er at frisætte udvalgte kommuner og tilbuds varetagelse af dagtilbudsområdet, med henblik på at give mulighed for at gentænke tilrettelæggelsen af indsatserne og med udgangspunkt i lokale ønsker og behov udvikle velfærden på områderne. Dette skaber større handlerum for medarbejdere og ledere, for at øge kvaliteten og nærværet i velfærden til gavn for børnene.

Hvis de to velfærdsaftalekommuner ønsker det, er der dog ikke noget til hinder for, at kommunerne kan indføre minimumsnormeringer i daginstitutioner. Dertil skal det bemærkes, at den økonomiske kompensation, også omfatter velfærdsaftalekommunerne.

BUPL bemærker for så vidt angår fritidsinstitutioner, at forsøgskommunerne på skoleområdet bør sikre kompensation af fritidsinstitutionerne ved omlægning af skoledagen, og at frisættelsen i begge forsøgskommuner har betydet, at skoledagen er blevet afkortet. I udgangspunktet giver den øgede tid for børnene i SFO og klub helt andre muligheder for pædagogerne til at skabe gode rammer for børnefællesskaberne og tilbyde udviklende aktiviteter, som understøtter børnenes trivsel og udvikling.

BUPL anfører endelig, at erfaringerne viser, at økonomien ikke nødvendigvis følger med, når åbningstiden i SFO udvides, hvilket er dybt problematisk, idet forsøgene således i

stedet risikerer at udhule arbejdet med børn og unges fællesskaber og trivsel. I Esbjerg Kommune samlede politikerne efterfølgende op og sørgede for, at pengene fulgte med. BUPL bemærker hertil, at det bør være en klar lovmæssig forpligtelse i forbindelse med en forlænget forsøgsperiode, at kommunalbestyrelsen træffer politisk beslutning om en budgetmodel for SFO og fritidsinstitutioner, som sikrer deres økonomi i forbindelse med frisættelsen.

For så vidt angår BUPL's bemærkning om, at der bør sikres økonomisk kompensation af fritidstilbuddene ved omlægning af skoledagen, bemærker Børne- og Undervisningsministeriet, at lovforslagets økonomiske konsekvenser for de udvalgte kommuner beror på, i hvilket omfang de udvalgte kommuner gør brug af lovforslagets mulighed for at fravige lovgivning på hhv. dagtilbudsområdet og folkeskoleområdet. Eventuelle udgifter som følge af muligheden for at fravige lovgivning på f.eks. folkeskoleområdet afholdes af den enkelte kommune. Det betyder også, at det er den enkelte kommunes ansvar at tilvejebringe den nødvendige finansiering i fritidstilbud, hvis der træffes beslutning om f.eks. at afkorte skoleugens længde, og der derved opstår et øget pasningsbehov. Det er op til kommunen at vurdere omfanget af den nødvendige finansiering.

Der er foretaget enkelte ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.